

پیش‌ها و پانچ‌ها

پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر منصوب‌ها شیخ خیرالدين حفظه الله تعالى

موضوع:

مقدمات؛ حجت؛ کتاب خداوند؛ تفسیر قرآن؛ تفسیر برخی آیات قرآن

بسم الله الرحمن الرحيم

پرسش

نویسنده: هما فرزادی

تاریخ: ۱۳۹۶/۷/۱۷

با سلام و خسته نباشید و دست مریزاد خدمت برادران ایمانی ام که تاکنون هر سؤالی پرسیده ام، پاسخی قانع کننده دریافت کرده ام.

خواستم بدانم مرجع ضمیر در جملات قرآنی «من یشاء» و «لمن یشاء» که در بسیاری موارد در این کتاب شریف آسمانی ذکر شده، کیست؟ از جمله در آیهی شریفه ی ۲۶۱ بقره که می فرماید: «وَاللَّهُ يُضَاعِفُ لِمَنْ يَشَاءُ».

تشکر فراوان و التماس دعا

پاسخ

تاریخ: ۱۳۹۶/۷/۲۱

ظاهر از مرجع ضمیر در «یَشَاءُ»، خداوند است؛ با این توضیح که مشیت خداوند گاهی تشریعی است و در امر و نهی او ظهور می یابد، مانند مشیت او درباره ی حکومتش؛ چنانکه فرموده است: «وَاللَّهُ يُؤْتِي مُلْكَهُ مَنْ يَشَاءُ»^۱؛ «و خداوند حکومتش را به هر کس می خواهد می دهد» و گاهی تکوینی است و مصداقی جز وجود و ماهیت و حول و قوه و استطاعت و اختیار و توفیقی که برای بندگان قرار داده است ندارد، مانند مشیت او درباره ی هدایت و ضلالت بندگان؛ چنانکه فرموده است: «وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَلَسَأَلَنَّ عَمَّا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ»^۲؛ «و اگر خداوند می خواست شما را امتی یکپارچه قرار می داد، ولی هر کس را می خواهد گمراه و هر کس را می خواهد هدایت می کند و حتماً از کاری که انجام می دادید بازخواست می شوید» و این «بازخواست» از آن رو جایز است که مشیت خداوند مبتنی بر عدل اوست

۱. البقرة / ۲۴۷

۲. النحل / ۹۳

و با عنایت به مشیت انسان شکل می گیرد؛ به این معنا که مثلاً هدایت را برای کسی می خواهد که خود خواهان هدایت است و زمینه‌ی آن را فراهم می سازد و ضلالت را برای کسی می خواهد که خود خواهان هدایت نیست و زمینه‌ی آن را فراهم نمی سازد؛ چنانکه فرموده است: **﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ يَهْدِيهِمْ رَبُّهُمْ بِإِيمَانِهِمْ﴾**^۱؛ «هرآینه کسانی که ایمان آوردند و کارهای شایسته انجام دادند، پروردگارشان آنان را با ایمانشان هدایت می کند» و فرموده است: **﴿يَهْدِي بِهِ اللَّهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ سُبُلَ السَّلَامِ وَيُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِهِ وَيَهْدِيهِمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾**^۲؛ «خداوند به وسیله‌ی آن کسانی که در پی خشنودی او هستند را به راه‌های سلامتی هدایت می کند و آنان را از تاریکی‌ها به سوی نور بیرون می آورد و آنان را به راهی راست هدایت می کند» و فرموده است: **﴿وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ يُنِيبُ﴾**^۳؛ «و کسی که انابه می کند را به سوی هدایت می کند» و فرموده است: **﴿إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بآيَاتِ اللَّهِ لَا يَهْدِيهِمُ اللَّهُ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾**^۴؛ «هرآینه کسانی که به آیات خداوند ایمان نمی آورند، خداوند هدایت‌شان نمی کند و برایشان عذابی دردناک است» و فرموده است: **﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ﴾**^۵؛ «هرآینه خداوند گروه کافران را هدایت نمی کند» و فرموده است: **﴿كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ الْكَافِرِينَ﴾**^۶؛ «این گونه خداوند کافران را گمراه می کند» و فرموده است: **﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾**^۷؛ «هرآینه خداوند گروه ظالمان را هدایت نمی کند» و فرموده است: **﴿وَيُضِلُّ اللَّهُ الظَّالِمِينَ﴾**^۸؛ «و خداوند ظالمان را گمراه می کند» و فرموده است: **﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ﴾**^۹؛ «هرآینه خداوند گروه فاسقان را هدایت نمی کند» و فرموده است: **﴿وَمَا يُضِلُّ بِهِ إِلَّا الْفَاسِقِينَ﴾**^{۱۰}؛ «و به وسیله‌ی آن جز فاسقان را گمراه نمی کند» و فرموده است: **﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ كَاذِبٌ كَفَّارٌ﴾**^{۱۱}؛ «هرآینه خداوند کسی که دروغگویی ناسپاس است را هدایت نمی کند» و فرموده است: **﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ كَذَّابٌ﴾**^{۱۲}؛ «هرآینه خداوند کسی که اسراف کننده‌ای دروغگوست را هدایت نمی کند» و فرموده است: **﴿كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ﴾**^{۱۳}؛ «این گونه خداوند هر کس را می خواهد گمراه و هر کس را می خواهد هدایت می کند»

۱. یونس / ۹
۲. المائدة / ۱۶
۳. الشوری / ۱۳
۴. النحل / ۱۰۴
۵. المائدة / ۶۷
۶. غافر / ۷۴
۷. المائدة / ۵۱
۸. ابراهیم / ۲۷
۹. المنافقون / ۶
۱۰. البقرة / ۲۶
۱۱. الزمر / ۳
۱۲. غافر / ۲۸
۱۳. المدثر / ۳۱

و با این وصف، مشیت خداوند با اختیار انسان منافاتی ندارد و رافع مسؤولیت او در دنیا و آخرت نیست؛ چنانکه فرموده است: «فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنِ اتَّبَعَ هُدَايَ فَلَا يَضِلُّ وَلَا يَشْقَى»؛ «پس هرگاه هدایتی از جانب من برایتان آمد، پس هر کس از هدایت من پیروی کند، نه گمراه می شود و نه بدبخت» و فرموده است: «إِنَّ الَّذِينَ يَضِلُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ بِمَا نَسُوا يَوْمَ الْحِسَابِ»؛ «هرآینه کسانی که از راه خداوند گمراه می شوند برایشان عذاب شدیدی است به سبب اینکه روز حساب را فراموش کردند».

پایگاه اطلاع رسانی دفتر منصوب‌هاشمی خراسانی
مجلس شورای اسلامی

